

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telef. 11-57. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglaševalcem in denar na upravnništvo. Rokopisi se ne vračajo. Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk: Tiskarna "Edinost". Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Odhod v izgnanstvo

V zadnjih mesecih se je mnogo čitalo o izgnanstvih v Rusiji. V vsej novejši zgodovini te ogromne države so igrala izgnanstva kot kazen za razne politične zločine znatno vlogo. Kljub svoji strahoti so imela za Rusijo tudi dobre posledice. Pregnanosti, ki so odhajali za kazen v Sibirijo, so bili obenem prvi njeni kolonisti in z njihovim prisilnim delom so se odpirali v teh devinskih krajih obširni predeli novemu življenju.

Mnogi izmed sedanjih vodilnih komunistov so okusili, kot znano, vso grozo izgnanstva na lastni koži. Jak razlog, da bi se verjelo, da bo revolucija odpravila ta spomin na prejšnji carski režim. Toda kljub vsemu je ostalo pregnanstvo v rabi tudi v porevolucijski Rusiji in naslednji opis, katerega je poslal agenciji "Centropress" njen dopisnik iz Moskve, predčuje zanimivo sliko odhoda ene skupine političnih in ekonomskih zločincev v pregnanstvo.

Na jaroslavski postaji v Moskvu vlada že mrak večera. Iz črne, mrzle teme leze počasi na postajo dolg vlak in se previdno ustavlja. Iz druge smeri prisplopiha mnogo hitreje, dostojanstveno in mirno, najznačilnejši med ruskimi vlaki, kateri nosi ponosne napise Moskva-Vladivostok, Leningrad-Vladivostok, Riga-Vladivostok. Hodim okoli tega vlaka in moja domišljija začne delovati: dvanaest dni vožnje, brez prestopanja, brez nedogledne poljane, skozi prasure, preko Urala, na Bajkal, čez Amur, preko Mandžurije in celo do Tihega morja!

Spremljam prijatelja, ki odhaja na dopust v kraj, kamor bi nihče ne hotel z njim. Gre na obalo Irliša in Obi, k njunim izumrlim vodam, in to samo zato, da se more tam pozabavati z ribolovom! Hodim po postaji med obema vlakoma in nehoti se mi ustavi pogled pri vagonih, pred katerimi čaka dolga vrsta kmetov, vojakov in žensk. Ti vagoni nosijo napise Moskva-Vologda, Moskva-Arhangelsk. Torej sedaj v smeri proti drugemu oceanu, proti Lednemu morju.

Poslovim se od prijatelja, ki stopi v vagon, postojim še malo in se šaliva. Naenkrat pa se obraz zresni. K vlakom so priklonili še en vagon, ki nosi napis: Vagon dlja zaključnih — 53. mjest. Vagon je ogromen kakor kaka pošast sivo-zelene barve. Visoko pod streho se nahajajo okna z gosto mrežo, a zadaj sta dva večja prostora, najbrže za upravo vagona, istotako z mrežo. V vagonu je tema kakor okoli postaje, a v celicah se vidi nekaka blesta svetloba. Najbrže prihaja od peči, ki se kurijo, kot bi se dalo sklepati po dimnikih, katerih je devet. Iz vsakega se kadi. To je torej premična železniška ječa, ki vleče svoje žrtve kam daleč v severne kraje, na Pečoro, Dvino, na Solovčke otoke...

Nenadoma nastane okoli vagona živo vrvenje. Povzroči ga gruča ljudi, večinoma žensk, ki se peha pod okni tega vagona. Prizadevajo si, da bi prišli v stik z onimi, ki se nahajajo v kletki. Nekaterim se posreči, da spoznajo svoje drage, in veseli se jih. Človeku je pač treba le malo, da se razveseli, ko je v nesreči! Toda medtem že pride straža. Vojaki, ki se strogo obnašajo, podijo ljudi od vagona. Z grobimi ukazi jih pošiljajo od vagona in s postaje. Neka mlada ženska protestira, ker se je bil vojak doteknil: "Ne dotikaj se me, tovariš!" kriči. V tem hipu pride poveljnik jetniškega vagona, kateri dovolj sorodnikom jetnikov, da se smejo približati vagonu na pet korakov. Usmiljen je in ne more prepovedati raznih darov, ki so jih prinesli sorodniki za spomin. To so same malenkosti: škatle z bomboni, toaletne priprave, knjige, cigarete. Jetniki gledajo skozi okna. Dovolj jim je tudi to, da se morejo videti pet korakov na daleč in se pozdraviti s svojimi. Vojak z golo sabljo koraka gor in dol pred vagonom ter tupatam zakriči na one, ki so se preveč približali, ali na jetnike, ki so pokazali glavo skozi okno.

Pristopim k skupini pred vagonom. Večinoma so to mlade žene, čedno oblečene, toda ne nališpane. Samo dve ali tri imajo obleko, o kateri bi se moglo reči tu v Rusiji, da je fina in elegantna. Nekatere ženske so oblečene bolj priprosto, druge naravnost siromašno. Vse so večinoma iz trgovskih slojev. Po tem ni težko sklepati, iz katerega socialnega sloja so jetniki, ki so zaprti v vagonu. To so torej trgovci. Radi neznačnih sleparij, radi spekulativne trgovine se posamezniki kaznujejo s pregnanstvom ali ječo ter se pošiljajo celo na obale Lednega morja za dve, tri ali tudi več let. Obenem s temi nesrečniki gredo v pregnanstvo seveda tudi razni politični zločinci.

Torej, kot se vidi, v tem pogledu ni prinesla revolucija nič novega. Zločinci in ljudje, ki so kaj zakrivali, se pošiljajo v pregnanstvo kot prej. Edina razlika je v tem, da so se zločinci in prestopki prej drugače opredeljevali nego danes.

Dejo poslanske zbornice

v tem tednu

RIM, 19. Poslanska zbornica se sestane znova jutri popoldne. Na dnevnem redu jutrišnje seje je več predlogov za vzakoneitev raznih ukazov in odredb ter razprava o proračunu ministrstva za nacionalno gospodarstvo. K tej razpravi je do sedaj priglasihih 10 govornikov in bo minister za nacionalno gospodarstvo on. Belluzzo govoril bržkone v sredo. V četrtek se bo poslanska zbornica pričela baviti s proračunom ministrstva za promet. Verjetno je, da bo imela zbornica v soboto dve seji, dopoldansko in popoldansko, da tako pospeši svoje delo.

On. Turati v Firenzh

na fašistovskem zborovanju

FIRENZE, 19. Včeraj so se v mestu vršile velike proslave. Tajnik fašistovske stranke je prispel semkaj, da prisostvuje fašistovskemu naboru, sestanku fašistovskih vodstev krajevne ter občnemu zboru krajevnega fašja. V Firenzo so prispeli v ta namen tudi minister Ciano in državna podtajnika Bottai in Martelli. Popoldne se je vršila na trgu Cavour parada, katere so se udeležili oddelki milice in mladinskih organizacij. Zvečer je na zborovanju "vori on. Turati o nalogah in ciljih fašizma. Dotaknil se je tudi zadnje izjave on. Giolittija, o katerem je dejal, da je čuvaj groba, kjer se še hrani pepel liberalističnega mišljenja.

Trupla v Libiji padlih častnikov prispejo jutri v Rim

RIM, 19. Trupla v Libiji padlih častnikov Marina Fabbrija, Aldea Cardea in Sigfrieda Vachernella prispejo v Rim pojutritšnjem. Ob 9. uri se bo vršil žalni sprevod do cerkve S. Maria degli Angeli, v kateri bodo trupla v navzočnosti načelnika vlade, ministra za kolonije in državnih podtajnikov slovesno blagoslovljena. Po blagoslovu bo truplo poročnika Cardea takoj prepeljano na rimsko pokopališče, trupla stotnika Fabbrija in poročnika Vachernella pa bodeta pokopani v Orbedellu odnosno v Meranu.

Prebivalstvo Neapelja

RIM, 19. Tekom meseca januarja t. l. se je v Neapelju na pram mesecu januarju 1927. zmanjšalo število porok in število smrtnih slučajev, število rojstev pa je naraslo. Dne 31. januarja je število mesto 943.703 prebivalcev.

Novi italijanski konsul na Sušaku

RIM, 19. Za italijanskega konsula na Sušaku je bil imenovan knez Ludvik Boncompagni-Ludovisi.

Tajnik urada fašistovskih sindikatov v Beneventu izgnan iz fašistovske stranke

BENEVENTO, 19. Tiskovni urad tukajšnje pokrajinske fašistovske zveze naznanja: 16. t. m. je tajnik Turati izgnan iz stranke cav. Jožefa Maltese-a, tajnika pokrajinskega urada fašistovskih sindikatov.

Katoliški center

Otvoritev kongresa v Rimu

RIM, 19. Včeraj se je tu otvoril kongres Italijanskega nacionalnega katoliškega centra. Predsednik kongresa je on. Cavazzoni, ki je v otvoritvenem govoru poročal o delovanju katoliškega centra, kateri se je ustanovil v avgustu 1924 na pobudo enega dela članov bivše poplarske stranke, ki so se postavili na stran fašizma. On. Cavazzoni je naglašal, da se bo katoliški center boril za moralno obnovo naroda. Glede nemške kampanje radi Poadizja je dejal, da ni upravičena in da bi se ne smela sklicevati na pretveza na verska vprašanja, ki ne obstojajo. "Mi obžalujemo," je rekel, "da kažejo nekatere skupine katoličanov v inozemstvu tako malo razumevanja za italijanske zadeve."

Otvoritvena seja se je zaključila med vzklikanjem on. Mussoliniju.

Pred poletom na severni tečaj

Zrakoplov "Italia" na potu v Milan - Parnik "Città di Milano" odplul proti King's Bay-u

RIM, 19. Danes ob 9. uri je odletel v neznani smeri z letališča Ciampino zrakoplov "Italia", da napravi, kot se je domnevalo, dolg poskusni polet. Na krovu zrakoplova je bila vsa posadka in ves tovor, katerega namerala vzeti ekspedicija s seboj na severni tečaj. Ob 11. uri so videli zrakoplov leteti nad Santa Marinella.

Ob 8.10 je bil zrakoplov nad Genova. Tukajšnji krogi menijo, da bo zrakoplov po 24-urnem poskusnem poletu pristal na letališču Biaggio pri Milanu, od koder bo po nekoliko tednih odletel proti severnemu tečaju. SPEZIA, 19. Ladja "Città di Milano", nekdanji nemški parnik "Holdemburg", ki ga je dobila Italija kot vojno dajatev, je bila preurejena ter je napravila že nekaj poskusnih voženj. Posadka ladje šteje 160 mož, med njimi je 22 podčastnikov. Jutri bo odplula ladja proti King's Bay-u.

Letalska nesreča

RIM, 19. Na letališču v Parni se je včeraj dogodila nesreča. Radi napačnega manevra je nek letalo padlo na tla z višine 60 metrov. Letalec Ivan Trento je obležal mrtev.

Tajnik fašistovske stranke on. Turati odpoval v Pistojo

FIRENZE, 19. Danes dopoldne je odpoval tajnik fašistovske stranke on. Turati v Pistojo, kamor ga je spremljal njegov poseben tajnik kap. Berretta.

Pred tangersko konferenco

napovedi francoskega in italijanskega tiska

PARIZ, 19. Iz uradnih virov doznavamo, da se bo pričela konferenca za končno rešitev tangerskega vprašanja jutri popoldne v Quai d'Orsay. Konferenca se bodo udeležili zastopniki Italije, Francije, Anglije in Španije in sicer od vsake po dva. Italijo bosta zastopala poslanik v Parizu grof Manzoni in izvedenec Tuozzi. Konferenci bo predsedoval zunanji minister Briand.

RIM, 19. Jutri popoldne se bo otvorila v Quai d'Orsay tangerska konferenca, na katero so povabljeni zastopniki Italije, Španije, Francije in Anglije. Francoski listi napovedujejo, da bo potekla ta konferenca precej gladko, ker Italija in Anglija baj ne bodeta ugovarjali sporazumu, ki je bil dosežen 3. marca med Francijo in Španijo. Nadalje povdarjajo, da se bodo morali zastopniki vseh štirih držav, če bodo hoteli doseči vidne uspehe, izogibati slehernih sporov, ki bi utegnili spraviti znova na površje vprašanje pogodbe, sklenjene v Algesirasu, in ostalih mednarodnih dogovorov. Francoski politični krogi so mnenja, da bi bila zmota, če bi katerakoli izmed sodelujočih držav radi svojega prestiža dala povod novim razpravam, katerih bi se v tem slučaju hoteli udeležiti i druge države, pa čeprav so le malo prizadete. Glede pridržkov, katere so pred nekaj dnevi naznanile

Združene države, prevladuje med franc. listi naziranje, da so ti pridržki izključno gospodarskega značaja, ker so Združene države že same izpričale, da nimajo v Maroku nikakih političnih interesov. Ker ne bodo uvedene glede trgovinskih določb tangerske ustave nikake spremembe, bi izgubili ameriški pridržki sleherni pomen.

Od rimskih listov se bavi s predstoječo konferenco edinolet "Tribuna", ki je istotako mnenja, da bo potekla konferenca brez slehernih težav. Italija s svoje strani ne bo delala nikakih težkoč, če ji bo priznana ona vloga, ki ji kot sredozemski državi pritiče. Rimski list pripisuje sporazumu, ki bo po njegovem mnenju skoro gotovo dosežen na tej konferenci, velik pomen, ker bo to prvi veliki korak na potu za rešitev celotnega problema sredozemskega sporazuma. Temu koraku bodo morali slediti še drugi: predvsem rešitev vprašanja tuniških Italijanov, takoj nato pa ureditev južnih mej Libije. To bi bilo potrebno, če se smatra, da je Sredozemsko morje zaprto morje; če bi se namreč hotela istočasno uvaževati tudi potreba italijanske svobode na Jadranu, ki tvori neobhodni predpogoj za

kakršenkoli dobrovoljni poskus za uravnoteženje sedanjega sredozemskega položaja, tedaj bi bila potrebna mnogo bolj obširna razprava. Rimski list zaključuje svoj kratki uvodni članek z izjavo, da bo napravila Italija vse, da se zajamči ugodni izid konference.

Novi predsednik vlade v Egiptu

o vprašanju sporazuma z Anglijo

KAIRO, 18. Davi je Nahas paš, ki je sestavil novo vlado na podlagi koalicije med nacionalisti in liberalci, prevzel svoje posle. Ob tej priliki je podal daljšo izjavo o nadaljnjem razvoju odnosov med Egiptom in Anglijo. Zatrjeval je, da bo na vsak način dosežen sporazum z Anglijo in da se bo našla pot, po kateri se bodo angleške zahteve dale prilagoditi načelu egiptovske neodvisnosti. Egiptovska vlada se bo pogajala z angleško, toda le na podlagi enakosti in prijateljstva. Po mnenju Nahasa paš, sta močan in neodvisen Egipt in tesno prijateljstvo med obema kraljevinama najboljša jamstvo za varnost angleških interesov v deželi ob Nilu.

Zapletljaji na Romunskem

Kmetska stranka zahteva demisijo vlade

Pred kmetsko revolucijo?

60.000 kmetskih nacionalistov zbranih v Bukareštu

BUKAREŠT, 19. Romunska kmetska stranka je imela včeraj v Bukareštu veliko zborovanje, da protestira proti režimu Bratianovih liberalcev. V mestu se je zbralo 45.000 kmetov iz vse države, vseh zborovalcev je bilo okrog 60.000. Pravzaprav se je vršilo pet zborovanj in sicer istočasno na petih zborovališčih. Dvorane so bile prenapolnjene in ljudstvu, ki je ostalo na cesti, so govorili govorniki kar z oken in balkonov. Na vseh zborovanjih je bila na programu zahteva, da poda vlada ostavko, in bilo je sklenjeno, da vseh 45 tisoč kmetov ne zapusti prestolice, dokler se režim ne ukloni njihovi volji.

Po zborovanjih se je razvil obhod po mestu z godbami in petjem, vzklikanjem in demonstriranjem. Na trgu Zmaje je vsa ogromna množica v vojaškem redu defilirala pred vodstvom stranke z Maniom na čelu. Po vsem mestu je v ostalem vladal popoln mir in red.

Kot doznavamo, bo regentski svet jutri dopoldne sprejel Mania v posebni avdijenci. Opoldne se bo vršilo novo zborovanje kmetov, na katerem jim bo njihov načelnik sporočil, ali so regente sprejeli njihovo zahtevo.

Parlamentarno delo v Jugoslaviji

Seja narodne skupščine - Konferenca šefov vladne večine - Finančni zakon pred finančnim odborom

BEOGRAD, 19. Skupščina je na svoji današnji seji, ki jo je vodil novi podpredsednik Agatonović, razpravljala o resoluciji, ki jo je predložil v imenu črnogorskih federalistov poslanec Vujić. Resolucija se nanaša na nakazilo 15 milijonov zlatih mark, ki jih ima dobiti zetska oblast na račun vojnih reparacij. Namestnik zunanjega ministra minister Šumenković je v svojem odgovoru pojasnil način razdeljevanja reparacijskih dobav. Minister in vladna večina sta predlog odklonila. Prihodnja seja bo jutri.

V predsedništvu vlade se je nocoj vršila konferenca šefov vladnih skupin. Vukičević, Davidović, dr. Korošec in dr. Spavio so razpravljali o političnem položaju in o vprašanjih, ki jih ima rešiti ministrski svet.

Danes dopoldne se je sestal poleg skupščine tudi finančni odbor, ki je pričel z razpravo o finančnem zakonu. Minister financ dr. Marković je pristal na posamezne zahteve opozicijskega govornika dr. Kraljca in so se nekateri členi finančnega zakona tozadevno spremenili.

Stjepan Radić je pritrjeval govoru finančnega ministra z "živjov-klici".

Zborovanje KDK v Ljubljani

LJUBLJANA, 19. Včeraj se je vršil na Taboru velik manifestacijski shod KDK. Na shodu je bilo 33 poslancev. Kot glavna govornika sta nastopila Stjepan Radić in Pribičević. Po shodu so zborovali v povorki z godbo na čelu krenili po mestu v "Zvezdo", kjer so jih voditelji KDK še enkrat nagovorili. Nato se je množica razšla. Poslanci so se zvečer vrnili v Beograd.

Vlada Ljapčeva utrjena

Vprašanje zaupnice in inozemskega posojila

SOFIJA, 19. Sobrajanje je razpravljalo na svoji poslednji seji, ki je trajala vso noč, o inozemskem posojilu, za kar je dala povod interpelacija opozicije. Finančni minister je podal v daljšem govoru pojasnila v zmislu opozicijskih zahtev, a jih opozicija ni hotela sprejeti. Neki član agrarne stranke je bil radi izpadov proti vladi in nereda izključen. Na intervencijo Ljapčeva pa je bila ta odredba preklicana. Ob koncu se je vlada stavila vprašanje zaupnice istočasno s predlogom, naj se inozemsko posojilo odobri.

Oba predloga sta bila sprejeta z veliko večino.

Poljsko-litovska pogajanja se bodo pričela koncem marca

KOVNO, 19. V Koenigsbergu se bodo 30. marca pričela pogajanja za sporazum med Poljsko in Litvo. Litovsko delegacijo bo vodil ministrski predsednik in zunanji minister Voldemaras, poljsko pa zunanji minister Zaleski. Morda s bo teh pogajanj udeležil tudi zastopnik Družbe narodov.

Mons. Marmaggi v Varšavi

VARSAVA, 19. Včeraj je bil v avdijenci pri predsedniku republike mons. Marmaggi, novi apostolski nuncij na Poljskem. Predložil mu je svoja poverljiva pisma.

Rusija popušta napram Nemčiji

BERLIN, 19. Iz Moskve poročajo, da so oblasti izpustile na svobodo pet inženirjev in enega monterja izmed onih, ki so bili aretirani o priliki odkritja protikomunistične zarote v donjskih rudnikih. Med njimi sta dva Nemca, in sicer inženir Goldstein in monter Wagner. Tukajšnji listi so sprejeli tozadevne vesti z zadoščenjem, niso pa pozabili onih nemških inženirjev in delavcev, ki so še v zaporih.

Podmornica "S 4" dvignjena

BOSTON, 19. S posebnimi dvigali je bila dvignjena izpod morske gladine podmornica "S 4", ki se je, kot znano potopila 17. decembra pr. l.

Politične beležke

Rezultati borbe z opozicijo v Ukrajini

Po likvidaciji opozicijskih skupin v Moskvi je kontrolna komisija ruske komunistične stranke pričela s "čiščenjem" stranknih organizacij na deželi. Posebno delavnost je pokazala na Uralu in v Ukrajini, kjer je bila opozicija najbolj močna. O uspehih tega "čiščenja" je poročal te dni tajnik kontrolne komisije Zajcev na plenumu Centralne kontrolne komisije ukrajinske komunistične stranke v Harkovu. Glasom njegovega poročila je bilo v Ukrajini 1.100 aktivnih opozicijskecev, katerih delovanje je prekinila kontrolna komisija. Od teh opozicijskecev je bilo kakih 600 pozvanih na odgovor pred disciplinarno komisijo in na podlagi njenega sklepa je bilo kakih 400 izključenih iz stranke.

Opozicijsalci v Ukrajini so obtoženi, da so ustanavljali samostojne komunistične organizacije, ki niso priznavale osrednjega stranknega odbora. V neki tovarni v Nikolajevu je bila aretirana skupina 8 "brezstrankarjev", večinoma komunističnih omladincev, ki so bili v stalnih stikih z izključenimi voditelji opozicije. V svojem poročilu je Zajcev naglašal, da se opozicija v borbi s stranko ni izogibala niti pomoči tujih, komunističnemu režimu sovražnih elementov. Tako je na pr. v neki tovarni opozicija bila v zvezi z delavci, ki so med delom v tovarni prepevali cerkvene pesmi...

Kljub temu opozicija v Ukrajini ni še prenehala delovati. Tako so na pr. voditelji opozicije v Dnjepru prosveto te dni nagovarjali omladince delavcev z besedami: "Ne boj se, ostani z nami, naš čas bo kmalu napočil." Neki opozicijskelec piše v pismu, ki je prišlo v roke kontrolni komisiji, svojemu somišljeniku, ki je sklenil, da se iz taktičnih razlogov vrne v komunistično stranko, tako le: "Tovariš ti boš jako pametno ravnal, če boš navidezno kazal, da se keš svoje preteklosti kot opozicijskelec, a v resnici boš ostal to, kar si bil doslej in boš nadaljeval delo v opoziciji." Ta in druga dejstva — je zaključil Zajcev svoje poročilo — dokazujejo, da opozicija v Rusiji ni še popolnoma likvidirana.

Drobne vesti

Krutosti na Kitajskem

V Leyangju, mestecu v kitajski pokrajini Hunan, so zaprli odpušteni vojaški tri sto menihov v neko svetišče, ki so ga nato zažgali. Vseh tri sto menihov je zgorelo.

Skesan grešnik

Pred policijskega komisarja v Parizu je stopil duhovnik in izročil oblasti prstan, vreden nad dve sto tisoč frankov, ki mu ga je bil izročil pri spovedi človek, skesavši se svojega čina, ko je pred dvema mesecema v Nizzi ukradel neki Američanki omenjeni prstan.

DNEVNE VESTI

Slavnosti povodom prihoda posl. Turati-ja v Trst

Povodom proslave obletnice fašjev (prvi je bil ustanovljen 23. marca 1919) pride v Trst tajnik fašistovske stranke poslanec Turati. Proslave se bodo vršile po sledečem programu:

24. marca: ob 21. uri prihod posl. Turati-ja; ob 21.23 sabljasti turnir, ki ga organizirajo 58. legija milice, društvo "Società di Scherma" in "Società Ginnastica".

25. marca: ob 8.15 položitev venca na spomenik prostovoljcev pri Sv. Justu; ob 8.45: položitev venca na grob padlih fašistov na pokopališču pri Sv. Ani; ob 9.15: v dvorani Littorio sprejem avangardistov II. fašistovskega nabora v stranko; ob 10: predstavniki fašistovske stranke se predstavijo posl. Turati-ju v prostorih faš. stranke; ob 10.30: sprejem avangardistov II. fašistovskega nabora v milico in parada milice; ob 14.30: izročitev zastave poštino-brzojavni milici v prostorih glavne pošte; posvetitev zastave Mladih Italijank na trgu Vittorio Veneto; ob 15. uri: zborovanje tržaškega fašja v dvorani gledališča Rossetti; ob 16.30 do 18: obisk posl. Turati-ja pri fašistovskih ustanovah; ob 19: svečani večer v Verdijevej dvorani z ljudskimi pesmi, ki jih bo izvajal "Dopolavoro" iz Vidma.

Za napredek cerkvene umetnosti

Iz goriških cerkvenih krogov smo prejeli naslednje vrstice: Pod tem naslovom je "Goriška Straža" dne 29. februarja t. l. v predelu "Utrinki" objavila zelo laškavo oceno cerkvenih slik Anthona Kralja, ki se pa meni in mnogim drugim ne zdi utemeljena. To kar je pisal dr. Fr. Stele v "Domu in Svetu" 1928 str. 50 o A. Kralju, vsebuje preveč hvala. Jaz ne najdem pri najbolj volji na njegovih slikah nič monumentalnega niti v oblikovanju. Zlasti odbijajo vtisih — oblike.

V slikah župne cerkve v Volčah ni posebne novosti in prikupljivosti. Pri sliki Srca Jezusovega kar odbija človeka tisti nagri hrbti in obupni izrazi prosilcev, klečečih pred Kraljem Jezusom, ki se drži strogo in oblastno kakor kak vojaški poveljnik. Tudi barve niso dovolj žive in prikupljive. Kako vse drugače slikajo moderni slikarji, tudi najmodernejši umetniki, katerih slike prinaša n. pr. monakovska revija "Die christliche Kunst". Take slike razume ljudstvo in so mu v vzpodbudo.

Tudi smer A. Kralja ni več moderna. Drugod so te vrste umetnosti že preboleli in se vračajo na bolj zdravo podlago. Ta vrsta cerkvenega slikarstva ne bo imela napredka, ako slikar naravnost ne krene na drugo pot.

Naše cerkvene stavbe, gotске, romanske in baročne, zahtevajo vse drugačnega slikarstva. Pa tudi nepobojni verniki, ki imajo zdrav razum in čut za lepoto, kar obsejajo z malimi izjemami A. Kraljeve slike. Zato se ne čudim, da je tudi goriški nadškof v letošnjem škofijskem listu v zmislu cerkvenih predpisov obsodil to vrsto slikarstva.

Kdor hoče napraviti kak verak-cerkveni umotvor, ki naj bi zares vplival na vernika, mora sam globoko in verško čutiti. Nadalje mora imeti zdrav umetniški okus, in ne kak bolesni čut, ki ga naše zdravo ljudstvo ne razume. Slednjič mora umotvor odgovoriti resnici in predstavljati ljudi kot podobe božje, ne pa kot mršave, na pol nage proletrate ali obupane socialiste.

Pod Kraljevimi slikami ni moč govoriti. Potemtakem take slike niso primerne ne za vernike ne za cerkve.

Sicer govorim tu le o tistih A. Kraljevih slikah, ki sem jih videl v goriški nadškofiji, in le o stališču katoliške Cerkve, ki rabi umetnost za božjo službo in ima glede teh svoje vzvišene nazore, starodavno tradicijo, izraženo v cerkvenih slogih in določbah, katerim se mora pokoriti vsak cerkveni umetnik.

Duhovnik.

OTVORITEV AMBULANCE ZA BORBO PROTI JETIKI

V nedeljo je bila otvorena ambulanca odbora za borbo proti jetiki v ul. Crispi št. 46. Otvorili jo je prisostvoval prefekt kom. Fornaciari, viceprefekt kom. Zancanato, zastopniki raznih drugih oblastev in številne osebnosti iz občinstva. Viceprefekt kom. Zancanato je imel otvoritveni govor, v katerem je orisal pomen nove ambulance v okviru obsežnega programa za borbo proti jetiki.

O DENARJU

Po naredbi finančnega ministarstva z dne 6. decembra 1927. morajo javne blagajne sprejemati bankovce od 25 lir. do 30. junija 1928. Istotako stopijo šele 30. junija 1928 iz prometa bankovci po 5 in 10 lir. Javne blagajne jih morajo sprejemati še do 31. decembra 1928.

Javne blagajne pa teh bankovcev ne smejo več izročati prometu.

ŽITNI TRG

Pretekli teden je stal v znamenju divjega napredovanja cene kornu. Povzročila so ga poročila o slabih izledih argentinske letine, skrajno pomanjkanje blaga v Jugoslaviji, prazne zaloge v romunskih obdonavskih pristaniščih in na drugi strani prazne zaloge konsuma. Povpraševanje je bilo na srednjeevropskih trgih skozi celoten izvanredno živo. Koruza obdonavskega izvora je poskočila n. pr. na dunajski blagovni borzi za 12—13 českih kron in notira sedaj 163 českih kron, ex vlačice Dunaj. Tudi na naših trgih smo zasledovali slične pojave. Domača kornu, katere že zelo primanjkuje, se je podražila po kakovosti za 6—8 lir pri stotu. Foxani in Plata sta poskočila za sh 10 pri toni. Danes stane romunsko blago za tovor marec, april sh 203, argentinsko za tovor maj 175, junij in julij sh 171 cif Trst. Vagonsko blago bi stalo za mesec, april in maj L. 104—106, argentinsko za junij, julij in avgust L. 91—93, prosto Trst. Kupčije so zelo majhne, ker se konsum noče privaditi na takó visoke cene. Isto tendenco kot kornu ima tudi oves. Lapski stane L. 120.—. Pšenica je na naših trgih čvrsta. Zelo poskočilo je radi pomanjkanja zaloga domačega blaga. Zahteva se giblje okoli L. 144—146 franko furlanska postaja. Povprašuje se sedaj izključno le po ameriških izvorih. Kanadska Maniloba št. 2 stane v Benetkah L. 152—153. Riž je v zadnjih desetih dneh napredoval za celih 15 lir. Danes je v prodaji na debelo skoro dražji nego v drobni prodaji. Zahteva L. 162—165.— franko postaja Trst. Krušna moka notira L. 175—178 franko gornje italijanski mlin. Ostali produkti, kakor otrobi in krmilna moka, so radi majhnega povpraševanja v ceni neizpremenljivi.

Iz tržaškega življenja

Poskusen samotar.

Včeraj popoldne okoli 15. ure je neki mestni stražnik, ki je vršil nadzorovalno službo na katoliškem pokopališču pri Sv. Ani, našel v bližini glavnih vrat med grobovi mladeniča, ki se je zvijal na tleh v hudih bolečinah in mu je iz ožganih ust vrela zelenkasta pena. Stražnik je takoj uganil, za kaj gre, namreč, da se je mladenič zastrupil; pohitel je v urad vratarja ter od tam obvestil po telefonu o dogodku rešilno postajo. Kmalu potem je dospel na lice mesta zdravnik rešilne postaje, ki je mladeniču, kateri je izpil znatno količino solitne kisline, izpral želodec ter ga dal nato prepeljati v mestno bolnišnico. Tam se je kandidat smrti izkazal za 28-letnega brezposelnega težaka Silvija Scherbeza, brez stalnega bivališča, in je povedal, da je hotel v smrt, ker se je naveličal življenja, ki se mu ga zagornile razne nepravilke. Pred letom dni mu je zbežala žena, od katere ni potem prejel več nobenega glasu, in poleg tega pa je bil že delj časa brezposeln, tako da je živel v veliki bedi. Njegovo stanje je zelo nevarno.

Ljudje, ki nočejo imeti opravka s hišnim gospodarjem

Nedavno smo poročali o osemrletni težakovi, ki so si izbrali svoje bivališče v neki duplini v Rojano in so radi tega imeli opraviti z orožniki. Podzemsko stanovanje pa ni ostalo dolgo časa nezasedeno; kmalu potem so ga zvezi v "najem" drugi brezposelniki, ki se jim je pač zdelo udobnejše prenočevati v zatišju pod zemljo nego pod milim nebom, izpostavljeni burji, mrazu in drugim sitnim muham zime. Pa tudi to pot so zvedeli za to orožniki in predpreteklo noč so se hoteli prepričati, kdo so pravzaprav prebivalci podzemске dupline. Ko so s tem namenom okoli polnoči stopili v v breg, so našli 11 možakarjev, ki so mirno spali spanje praviknega. Orožniki so jih zbudili, jih odvedli na orožniško postajo v ulici Tor S. Pietro in jih tam zadržali. Vsi so izjavili, da so prenočevali v duplini iz gospodarskih razlogov, ker niso imeli sredstev, da bi si preskrbeli udobnejše stanovanje. Po zaslišanju je bilo pet brezposelnikov, in sicer 33-letni Anton Bezzutti, 27-letni Anton Zigon, 34-letni Josip Müller, 42-letni Albert Müller in 25-letni Franc Trampus, vsi delavci, izpuščeni na svobodo, ostali so pa bili pridržani in bodo izpuščeni šele tedaj, ko se ugotovi, da nimajo na rovašu nepravilnih računov s pravico.

Arrestacija morda

V nedeljo zjutraj so orožniki aretirali 49-letnega Donata Rella, rodom iz Potenze v južni Italiji, za katerim je sodna oblast v Melfiju izdala tirnico radi umora. Rella je bil odveden v zapor in bo v kratkem predan sodni oblasti v Melfiju.

Nezgodna pri delu

Med delom v lonjskem kamnolomu je petintridesetletni podajatelj Anton Drndić stanujoč v Lobjerju, hotel včeraj predpoldne ustaviti s kamenjem natovoren

vagonček in v ta namen je vtaknil pod kolo močan drog. Toda pod pritiskom kolese se je drog zavijal proti tlom in udaril Drndića tako hudo po desni nogi, da mu je zmečkal dva prsta. Nevarni podajatelj je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti kakor tri tedne.

Neroden kolezar

Včeraj popoldne je prišla iskat pomoči v mestno bolnišnico 31-letna Marija Ceschia, stanujoča v zagati S. Tecla št. 14; dala si je obvezati številne poškodbe po obrazu in desni roki, ozdravljivo v 10 dneh. Zenska je povedala, da jo je na ta način zdelal neki kolezar, ki se je v ulici Moise Luzzatto zalezel vanjo e kolezom in jo porl. Po težgodi je nerodnej — približno 25-leten mladenič — naglo zasedel svojega jeklenega konja in zbežal.

Ceschia je bila prepuščena domači negi.

Tatovi v krojačnici

Ker je pomladanska modna sezona pred durmi, so nekateri zlikovci, ki se očitno radi oblačijo po modi, v noči od nedelje na ponedeljek obiskali krojačnico Alda Cantellia v ulici Ferriera št. 7, kjer so si izžirali več izgotovljenih oblek ter več kosov blaga za obleke v skupni vrednosti kakih 7000 lir. Razume se pa, da na plačilo niti nislili niso. Na to dolžnost jih bodo spomnili orožniki, ki jih sedaj pridno iščejo in jih bodo — če jih izsledijo — spravili tja, kjer se bodo morali zadovoljiti s platneno uniformo.

Kolo, ki se ne vrne več

Uradnik Anton Lazzari, stanujoč v ulici S. Michele št. 4, je bil tako nepreviden, da je v nedeljo pustil svoje kolo, vredno 600 lir — v veži neke hiše v ulici Cereria brez nadzorstva. V njegovi odsotnosti je nekdo izbral ugodno priliko, ter odpeljal kolo. Ko se je Lazzari vrnil, mu ni preostalo drugega, kot da se je podal na bližnjo orožniško postajo ter tam javil dogodek.

Tržaško sodišče

Tatvina.

Šesta sekcija tržaškega kazenskega sodišča je včeraj imela pred seboj nekega Ivana Praselli, obto-

ženega številnih tatvin v miljskem okrožju. Obtožen je, da je vdrl v misarsko delavnico nekega Alojzija Rebeza, kjer je odnesel za 200 lir vsakovrstnega orodja. Karabinerji so našli na mestu zločina železno orodje, ki se je izkazalo za last Ludovika Zidariča iz Zavelj. To orodje je bilo poslednjemu ukradeno. Z njim sta izginila tudi dva domača zajca in še drugo tesarsko orodje. V tobakarni Franca Adamicha v Zaveljah je bilo ukradenega za 2200 lir blaga. Neko noč je pes s svojim lajanjem zbudil nekega Josipa Praselliga, ki je koj tekel na dvorišče, kjer je videl bežati dve senci. Začel je streljati za njima s samokresom, ne da bi — vsaj navidezno — zadel. Iz kurika mu je zmanjkalo 6 kokiši in en petelin. Toda ukradene živali je pozneje našel neki Ivan Baudi med njivami v okolici.

Sum je padel na obtoženca in njegovega brata, Antona Praselliga. Prvega so karabinerji aretirali, dočim so Antona drugo jutro po tatvini kokiši našli v bližini Zavelj na železniškem tiru vsega razmesarjenega, a še živega. Morda se mu je pristudil njegov zločin, ali pa se je bal sodnih posledic, tako da je sklenil, končati z življenjem.

Dobro uro preje ga je še videl neki Peter Baudi in opazil, da ima močno krvavečo rano na vratu. Bil je brezdomno ranjen s strelom iz samokresa Josipa Praselliga. Tako je prišel pred sodnike Ivan Praselli. Seveda taji odločno vsako krivdo, kakor jo je tajil že v trenutku aretacije. Pri preiskavi na njegovem domu pa so karabinerji našli več orodja, katerega je misar Alojz Rebez spoznal za svojega. Toda to ne spravi obtoženca iz ravnotežja. Trdi odločno, da je to orodje dobil v dar od nekega Antona Prasella.

Že v pričetku obravnave omeni obtoženec braniteljski odvetnik dr. Kamilo Pollicucci, da je na koprski sodnišči še več obravnav radi tatvin v breme obročena Ivana Praselliga neresenih. Zato se brani telj smatra upravičenim izstaviti formalen incident in zahtevati, da se vse obravnave združijo v eno.

To tezo je sodni dvor sprejel in dal sodni kanceliji nalog, da oskrbi akte o obravnava na koprski sodnišči.

Obravnava je bila potemtakem prenešana.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Prefekt je sestavil goriški občinski svet

Kot smo svoječasno poročali, bodo morale občine, ki imajo več kot 10.000 prebivalcev, sestaviti svoj občinski svet. To dni je imenoval goriški prefekt tak občinski svet za goriško občino. Svet je tako-le sestavljen:

Izmed delodajalcev: poljedelstvo — konzul Giorgio Zotti; industrija — comm. odv. Luigi Pettarin ter Stefano Devetak; trgovina — Luigi Simonetti, Francesco Massig in Vittorio Alberti; obrtništvo — Erminio Fabris; promet — Oreste Perso; bankarstvo — odv. Giacomo Diblas.

Izmed delavcev: intelektualci — inž. Bianchi Bianchino, dr. Ruggero De Franzoni; delavci poljedelci — Karlo Masan, Antonio Bisiach; delavci industrijalci — Giuseppe Divelli, Lucio Pagliari; trgovski delavci — Bruno Micherazzi; prometni delavci — Luigi Grossi.

Kvestura se je preselila v nove prostore

Včeraj, v ponedeljek, se je goriška kvestura preselila na trg Cavour. Novo popravljeno poslopje, ki ga ima sedaj kvestura, ima v pritličju prostore za shranjevanje avtomobilov, telefonsko postajo in ječe. V prvem nadstropju so uradi sodniške policije in kabinet ter urad glavnega policijskega šefa. V drugem nadstropju se nahajajo vsi upravni uradi, prostor za policijske agente ter stanovanja podčastnikov z družinami.

Podaljšanje lova na kljunače

Goriški prefekt je podaljšal do 7. aprila lov na kljunače, ki bi se moral zaključiti 20. t. m.

Začasna dovoljenja za izvrševanje milnarske obrti

Mlinarji, ki so v pravem času napravili prošnjo za predpisano dovoljenje za izvrševanje mlinarske obrti bodo dobili od prefektur-nih oblasti začasno dovoljenje za izvrševanje omenjene obrti ter morajo v ta namen prinesli na svoj občinski urad kolekovan papir za tri lire.

Mož, ki ne ljubi preveč svoje bajne palatice

Zeleni križ je moral prepeljati v goriško bolnišnico neko Frančiško Bertolini, staro 40 let, stanujočo na gradu št. 15. Bertolini je bila vsa pobita po obrazu in glavi. V tako žalostno stanje jo je spravil njen mož Leopold Bertolini, s polenom po obrazu. Frančiška Bertolini, ki ni mogla več prenašati podobnega brutalnega postopanja njenega mo-

ža napram njej, se je od njega že pred časom ločila, da sta stanovala vsak sam zase. Zadnje čase pa se je Bertolini nekaj pobil in moral je v bolnico. Ko se je predvčerajšnjim vrnil iz bolnice, se je najprej odpravil k svoji ženi ter zahteval, naj mu da denar. In tako sta pričela s prepričkom, katerega posledice so bile pretep in razbita ženina glava. Za Bertolinija pa so se pozanimali orožniki.

Goriška porota

Nadaljevanje obravnave proti Alojzu Molinu.

V soboto popoldne ob treh se je porotna obravnava proti Molinu nadaljevala. Predsednik je izpraveval Ivana Collettija, ki je trdil, da je v zadevi med Terezijo Gnoati in Molinom le pomagal Gnoati-jevi, katere je nepismena. Spremljal jo je večkrat v Gorico, ko je šla zahtevati denar od Molina, ter prišel tudi z njo na obravnavo. Po obravnavi sta ostala nekaj dni v Gorici in tako sta našle v ponedeljek v gostilni "Emila" na Molina, kateri je hotel deloma poravnati z Gnoati-jevo svoje račune, rekoč, da ji da 1500 lir. Ona pa v začetku s tem ni bila zadovoljna; končno je šle na njegovo prigovarjanje pristala na 2500 lir. Molin je rekel, naj grejo z njim k njegovemu odvetniku, ki mu bo posodil 1000 lir, nakar bo plačal takoj 2500 lir. Šli so in se ustavili na stopnišću, Molin pa je šel sam v pisarno. Ko se je vrnil, je nenadoma potegnil samokres in ustrelil. Zadel je najprej Gnoati-jevo, ki je omahnila proti oknu, nato se njega ter zbežal. Colletti se je nato s težavo privlekel od odvetniške pisarne ter prošil, naj pokličejo zdravnika. Bila sta nato prenesena v bolnico usmiljenih bratov, kjer so njemu takoj napravili operacijo. Sicer je ozdravel po več mesecih, vendar pa mu je rana pustila posledice.

Toda Terezija Gnoati

Predsednik pokliče Terezijo Gnoati. Je majhna, drobčkana, govori tiho in ne razume nič. Predsednik ne more prav nič izvlči iz nje. Zato se mora zadovoljiti s pisarnikom, ki je bil narejen pri preiskovalnem sodniku. Tam je "steta" povedala, da je nekoč prišel Molin obiskat njenega moža v bolnico usmiljenih bratov. Videč, da ima ona denar, je Molin prošil, naj mu ga izroči, ker ti ga v bolnišnici lahko ukradejo. In tedaj mu je ona izročila 2500 lir, ki jih je nosila skrite v nogavici leve noge. Objubil ji je, da ji jih vrne, ko jih bo potrebovala. Po moževi smrti je ona odšla iz Gorice, prej pa se je podala na upravo sanatorija ter objubilja, da bo poslala denar za pokritje stroškov iz Benetk, ker ga nima s seboj. Uprava je bila s tem zadovoljna. Kmalu nato pa je prišel v Benetke Molin, rekoč da zahteva unraja sanato-

rije, da se plača račun. Ona je rekla, da bo plačala ter mu je izročila knjižico banke, v kateri je imela naložen denar. Molin je dvignil 3345 lir. Istočasno pa ga je vprašala za onih 2500 lir, ki mu jih je dala v varstvo. On ji je odgovoril, da jih ima naložene v neki milanski banki. Odšel je nato v Gorico. Pozneje je "steta" šla s Collettijem v Gorico, da bi dobila onih 2500 lir od Molina, katerih toliko časa ni vrnil. Istočasno pa je dobila pismo od uprave sanatorija, ki jo je terjala, naj vendar plača svoj dolg. Temu se je ona začudila, ker je mislila, da je Molin dolg že poravnal kot je objubil, ko je dobil 3345 lir. Šla ga je nato iskat v Gorico, toda zvedela je, da ga ni doma, in da se nahaja v Zadru. Zato je vložila tožbo proti njemu.

Priča.

Včeraj dopoldne je predsednik pričel izpraševati razne priče, med katerimi sta bila tudi odvetnik dr. Andrej Fossio iz Benetk, ki pa ne ve veliko povedati, ter odvetnik Flego. Priča Karlo Kogoj pripoveduje, kako je slišal strel na stopnišču, prikel hitro na lice mesta in našel ranjenca, ki sta mu jela praviti, da jih je ranil s samokresom Molin. Poskrbel je, da so jih prenesli v bolnišnico usmiljenih bratov. Ob tej priliki razložil tudi poškodovanec Colletti porotnikom, kako sta takrat stala, ko je počil strel. Gledala sta namreč skozi okno. Samo hip in Gnoati je jeknila on se je obrnil in že tisti hip dobil v trebuh kroglo. Pričo odvetnika Flego izprašuje predsednik precej na dolgo. Odvetnik pripoveduje, kako je bil obtoženec brani telj pri obravnavi, ki se je vršila 14. avgusta. Izjavi, da je vedel, da se je Molin hotel s "steto" pogoditi na ta način, da bi ji vračal denar v obrokhi po 100 lir na mesec, toda do sporazuma na ta način, ni prišlo. Pri obravnavi 14. avgusta mu je Molin objubil, da bo prišel k njemu v nedeljo, da bi poravnala računa, toda v nedeljo ga ni bilo in že je mislil, da je odpotoval v Benetke. Ko pa je prišel k njemu v ponedeljek zjutraj, nekaj minut pred tragedijo, ter ga on ni imel časa sprejeti, se mu je zdel zelo razburjen. Prsti na rokah so se mu kar vidno tresli in je čudno buljil pred se. Toda on je mislil, da so to pač posledice sobotne razprave na sodišču in si niti od daleč ni mislil, da bi se moglo kaj takega pripetiti, kar se je. Tudi ni vedel, da čakata zunaj obtoženca soročnika. Koj nato pa, ko je Molino zgnil iz sobe, je zaslišal dva strela. Prva misel, ki mu je šnila v glavo, je bila: Molin se je ustrelil. Toda kmalu za tem sta vstopila v sobo poškodovanca, trdeč, da jih je ranil Molin. On ju je nato spravil iz svoje pisarne, pošiljajoč jih k zdravniku. Druga ne ve. Po zaslišanju priče F. Pensa iz Benetk, ki ne pove nič zanimivega, prečita predsednik izjavo orožniškega maresjala, ker se maresjalo včerajšnje obravnave ni udeležil.

V njej pravi, da se je obtoženec sam javil orožnikom in bil takrat strahovito razburjen. Zaprl so ga med tem in šli gledat na mesto zločina, če obtoženec, ki je trdil, da je streljal na dve osebi in ne ve, ali so žive ali mrtve, govori resnico. In tam so našli ranjenca, ki ju pa niso mogli takoj izprašati. Zaplenili so tudi samokres, ki ga je pobral na tleh Karlo Kogoj, in ogled, s katerim se je obtoženec hotel zadušiti.

Kaj pove g. Gralli o fiksnih ideji obtoženca, da se mora ustreliti

Zanimivo je pričanje g. Grallija, obtoženčevega prijatelja. V soboto zvečer pred tragičnim dogodkom sta bila skupaj. To je bilo že po obravnavi. Obtoženec je bil izredno razburjen. In ko je g. Gralli v pogovoru omenil, da bo šel v Ameriko, v New York, je obtoženec potegnil iz žepa samokres, si ga nastavil na senca in rekel: "Vidiš, samo tukaj nastaviš, pritisneš in si v tistem hipu v New Yorku. Več včasih sem objokoval samomorilce, sedaj pa se mi zde srečni!" — Pozneje sta se videla z obtoženecem šele v ponedeljek malo pred zločinom v baru "Verona", katerega lastnik je sam g. Gralli. Istotako se mu je zdel obtoženec zelo razburjen.

Še druge priče

Priča Rafael Valiente, trgovec v Gorici, pove, da mu je vse pošteno vrnil. Istotako priča Rossito Jožef. Ko so izprašane vse priče, prečita predsednik dolgo poročilo psihijatrov, ki so ga sestavili zdravniki in glav. ravnatelj videmske norišnice, v kateri je bil obtoženec nad 3 mesece ravno psihiatro na razpolago, da so proučili njegove duševne zmožnosti. V tem dolgem poročilu so psihiatri sicer priznali Molina za duševno zdravega, vendar pa ugotovili, da je pod vplivom zavede s sodiščem, izgubil razsodnost duha, bil izvanredno razburjen in je tudi kot tak izvršil usodno dejanje, ki se ne more smatrati za zločin, ki bi bil popolnoma odvisen od Molinove zavede volje.

Po prečitanku tega poročila je predsednik zaključil včerajšnje zasedanje. Obravnava se nadaljuje danes ob 9. Govorili bodo državni pravnik odv. Tripani, odv. Zennaro, ki je obtoženec zagovornik, ter odv. Vinci, ki zastopa civilno stranko.

KORABID

Cerkvica sv. Antona, ki s svojega vzvišenega mesta, dominira dve dolini, je v zelo zapuščenem stanju. Skozi razbito streho teče voda na stare freske, stolp je razkrit, tramovje gnije in je nevarnost, da se bo sesedlo. Skoda cerkvice radi njere zgodovine. Pa tudi letoviščarjem se bo moralo čudno zdeti, da ni nikogar, ki bi se zanj po-brigal. Vsi kraji skrbje, da olesajšo svoje lice, da ljudjo čim več ugodnosti svojim gostom. Le pri nas vlada v tem oziru mr-tvilo. Treba bi bilo klopov v nasadih sv. Antona, treba bi bilo novih nasadov na trga in drugje, pomlad je pred durmi. Na zvoniku glavne cerkve zamaj iščeš s pogledom, koliko je ura. Zob časa je poškodoval del ure, ki gleda proti trgu. Skoda, da si tujec na trgu ustvarja sliko o splošni zapuščenosti radi takih stvari. Občinska uprava bi res prav storila, če bi se zavzela za popravilo navedenega ter s tem pokazala, da skrbi za odpravo najvidnejših pogrskov.

Pred kakima dvema letoma je vaš list poročal o preiskavi proti neki učni moči. Iste pritožbe se zopet ponavljajo iz ust staršev. Upati je, da se temu napravi konec.

IZ BRD.

Električna razsvetljava.

Ze drugič se po naših briških občinah: po Kojemskem, Biljani in Medani povprašujejo hišni gospodari, koliko električne energije naroči vsaka hiša oziroma za koliko električnih žarnic se vsakdo zaveže, da jih naroči. Na podlagi teh podpisov in tega seznama bi se rad družba S. A. C. E. O. (Societä Anonima Condutture Elettriche Orientali) uverila in prepričala, se ji li izplača napeljava električne-ga toka po Brdih. Ko bi nekoč prišlo do napeljave, bi gotovo noben Brlec ne nasprotoval; temu, sedaj je pa med nami še vse polno ne-vernih Tomažev, kateri neče; veneti, da bi se to tudi lahko zgodilo. Vsak začetek je težak. Najprej bi se naše ljudstvo posluževalo električne energije za razsvetljava, polagoma bi prišel na vrsto mlin na električni pogon, ki ga tako zelo pogrešamo v sredini Brd. Seveda, če pride enkrat do električne napeljave, bomo morali plačevati za električno energijo v razmerju, kolikor je bomo pač uporabliali, a vsi so edini v tem, da pomeni elektrika v Brdih velik napredek. Ne bodimo vendar tako starokopitni in ne zagovarjamo v trenutku, ko gre za to, da se tudi naše briške občine priključijo električnemu omrežju, zakajenih petrolejk, kojih vzdrževanje je vsekarj dražje od električnih žarnic, pri čemer niti ne govorimo o nevarnosti petrolejk. Če so povsod drugod občinarji, ki so prav tako kmetkega stanu, kakor smo mi, zadovoljni z naprednejšo električno razsvetlavo in bi se na noben način ne hoteli zopet vrniti k nazadnjaškim petrolejkam tudi mi ne smemo za-plepati svojih vrat napredku. Upajmo, da so se vsi gospodarji od-zvali in s svojim podpisom omogočili dostop elektriki v naša Brda.

IDRIJA.

Nevarna v tukajšnjem živoro-brnem rudniku

V soboto 17. t. m. se je zgodila v našem rudniku nesreča, kakršne rudarji že dolgo ne pomnijo. Ko je strojevodja Alojzij Koler, zaposlen v jasku jugovzhodne jame, spuščal rudarje s parnim dvigalom na popoldansko duno, se mu je zgodila nesreča, da je udarilo dvigalo z vso silo na zapornice na dvanajstem polju. Na dvigalu so se nahajali še trije delavci — trije so bili k sreči izstopili že na višjem polju — katere je nenaden udarec vrgel v velikem loku z dvigala na z železnimi ploščami pokrita tla. Dočim sta rudarja Ferdinand Cuk in Rafael Božič odnesla manjše poškodbe in bila prepuščena v domačo oskrbo, je bil težje poškodovan jamski tesar Anton Vidmar, ki si je najbrž zlomil levo nogo pod kolonom in je bil na odredbo rudniškega zdravnika takoj prepeljan v tukajšnjo bolnišnico. Pač resničen je izrek nekega z umeloga paznika, ki je večkrat dejal: "Kakor hitro rudar na dvigalo stopi, je že v smrtni nevarnosti; zato zasluži vse spoštovanje, kajti to se zgodi najmanj dvakrat na dan."

Znanost in umetnost

Radiofonija

III.

Še o oddaji elektromagnetnih valov

Nihajni krog, kakršnega smo opisali v drugem delu, imenujemo sklenjeni elektriški nihajni krog, ker sta kondenzatorjevi plošči vzporedni in nista v prevelikem medsebojnem razstoju. Pri takem krogu gredo elektriške sile skoraj vzporedno od ene plošče do druge. Magnetne sile pa se v nasprotno ležečih delih tokovodnika uničujejo ali vsaj močno slabijo. Radi tega prehaja le

Na bi ga bilo vredno posebej obdelati. No, Ibsen je imel kljub temu v svoji solbi Strindbergovo sliko, Ibsen ni znal sovražit, Strindberg pa v idejnih nasprotstvih ni poznal obzira.

O Ibsenovem vplivu na svetovno dramatiko, o njegovih idejah, o njegovi dramski tehniki so napisali debele knjige; literature o njem je mnogo več, nego vseh njegovih del. Naj omenimo samo znamenito delo Oge Brandesa o njem, ki je prav za prav Ibsena odkril svetu. Preveč bi bilo, če bi ga hoteli le približno osvetliti od vseh strani. Dejstvo pa je, da je zadnja leta zanimanje nekoliko ponehalo. Nekateri celo trdijo, da ni bil umetnik. Ta trditve je drzna, ki se ne bo mogla vzdržati.

Pri nas je Ibsen že precej znan, mnogo se je pisalo o njem, vse njegove pomembnejše drame so bile že igrane v naših gledališčih. Tudi v tisku ga je že nekaj izšlo, med drugim »Gospa z morja«. Ljubljanski dijaki so igrali pred nekaj dnevi njegovo »Divjo raco«. Imel je tudi nekaj vpliva na izvirno slovensko dramatiko.

France Bevč.

Kulturni vestnik

Anton Novačan: Herman Celjski

Drama v petih dejanjih. Celjska kronika. Dramatski mozaik v treh delih. I. del. 1926. Izdala in založila »Tiskovna zadruga« v Ljubljani, strani 112. Cena broš knjigi Din 40.—, v platno vezani Din 45.—

Znani slovenski novelist dr. Anton Novačan, ki je že v dramzi »Veleja« pokazal močne dramske sposobnosti, je podal v »Hermanu Celjskem« prvi del svoje močnejše zasnovane trilogije »Celjska kronika«. Drama je izredno krepko in polnokrvno delo, ki oživlja pred čitateljem globoko zajeto in s silo pravega dramatika prežeto življensko tragedijo Varonike Deseniške, lepe in častilnepe žene, ki jo je že zlojmi grof Herman Celjski v interesu svojega rodu, v boju »zoper kaos« in za svoje dalekosežne politične načrte. Novačan je v tej dramzi postavil pred čitatelja oziroma pred gledališki auditorij celo vrsto dramatično tako krepko izklesanih oseb, da je temu delu zasigurno velik uspeh. Predvsem stoji pred nami celjski grof: Herman II., Friderik, Barbara, postavke ki jih ne pozabiti. Veroniko je avtor umel kot zapeljivo, bujno ženo z močno življensko silo. Posebno zanimanje o seba je celjski grajski kaplan Eneja Silvij Piccolomini, poznejši papež Pij II. Ne pozabiti tudi prekanjenega Zida Arona Salobirja. Pa dverjaniki, tlačani, zbor bičarjev, srednji vek na slovenskih tleh. Novačanovo pojmovanje Celjanov sloni na podrobnem proučevanju celjske zgodovine, kar daje delu mimo sočnega obeležja avtorjeve izrazito epične osebnosti, še posebej cene. Drama se bo v kratkem uprizorila v Ljubljani in sigurno tudi na drugih odrih.

112 strani obsegojoča knjiga je izšla v čisti in okusni opremlj. Naroča se v knjigarstvi »Tiskovna zadruga« v Ljubljani oziroma v Mariboru.

«Od Visle do Marice».

Bolgarsko-poljsko društvo v Varšavi je izdalo svoj prvi zbornik pod naslovom »Od Visle do Marice« na 218 straneh. Društvo deluje istočasno v Varšavi in Sofiji; sofijska centrala obstoja že deset let in zelo pridno deluje. V Sofiji izdaja društvo zbirko knjig pod naslovom »Poljska knjižnica«, v Varšavi pa izdaja časopis »Poljsko-bolgarski pregled«. Zgoraj omenjeni zbornik prinaša informativne in znanstvene članke o Poljski in o Bolgariji, leposlovne prispevke bolgarskih in poljskih pisateljev in nad sto slik in risb, poleg natančnih podatkov o delovanju društva.

Dionizij Krolkowski.

Dionizij Krolkowski je poznanski publicist, prevajalec in dramatik, ki praznuje štiridesetletnico svojega dela. Jubilant je začel svoje delovanje kot član uredništva pri »Gazeta poznanska« in je mnogo pripomogel do tega, da se je list boljš slovensko orijental. V Sleziji, vzhodni Galiciji in na Dunaju je konsekvntno zasledoval svojo slovensko linijo, iskal je neprestano stike z vodilnimi možmi ostalih slovenskih narodov in je svoje moči odločno zastavljal za to, da so se medsebojno sporazumeli in zblizali. Zelo veliko je prevajal iz drugih slovenskih literatur, pred vsem iz češčine; prevodi so izšli v raznih poljskih časopisih in tudi v knjigah. Pisatelj je pisal tudi več pomembnih pedagoških del in dva šroka, ki sta imela velik uspeh.

Ruska znanost.

Zadnje čase je izšlo v srbskem jeziku več knjig, ki opisujejo razne raziskave v Rusiji. Med temi je posebno zanimiva knjiga »Impresije iz Rusije« ki jo je pisal Vasič. V tej knjigi pravi, da je znanost v Rusiji v polnem razmahu. Pri njih obstoja društvo za kulturne zveze z inozemstvom. Posebno goje arheologijo in pošiljajo znanstvene ekspedicije v Južno Ameriko, v Sibirijo in celo v Afriko. Oserovali so znanstveno umetniško akademijo, ki ima ogromno knjižnico. Dalje obstoja v Rusiji sanatoriji za znanstvenike in kulturne delavce, kjer se skoraj brezplačno zdravijo. Omenjamo še dejstvo, da ima Leninova knjižnica nad dva milijona in pol knjig.

Razne zanimivosti

Moč ir žena v parlamentu

Te dneve je bila izvoljena v angleško zbornico kandidatinja liberalne stranke gospa Runciman, žena poslanca in bivšega ministra Waltra Runcimana. To je prvi slučaj, odkar imajo ženske volilno pravico, da sedita v zbornici moških. Z novo poslanko je sedaj osem žensk v parlamentu. Gospa Runciman mora imeti politiko v krvi, kajti njen oče in njen tast sta bila poleg njenega moža politika in poslanka.

Predlog turškega profesorja

Profesor Kiasim Nami s stambulskega vseučilišča predlaga v znanstvenem časopisu, naj bi se sprejel kak tuj jezik, najrajši nemščina, kot jezik na turških visokih šolah, ker turški jezik je še za precej časa nesposoben, zadostiti zahtevam modernih znanosti. Profesor Kiasim Nami opozarja na primer Japonsko, ki je sprejela poleg japonske angleščino, da se je seznanila z napredkom moderne vede, ne da bi trpela moč in posebnost Japonske kako škodo.

Največja knjižnica na svetu

Mesto Monakovo na Nemškem je odobrilo načrt, po katerem se zgradi največja knjižnica na svetu. V njej bo en milijon knjig in kot novost bo vsebovala zbirko načrtov vseh znamenitih tehničnih del iz vsega sveta. V posloplju bodo štiri velike dvorane za razna zbiranja in veliko dvorišče, na katerem se bo lahko zbralo deset tisoč oseb. Posloplje bo veljalo sedem milijonov nemških mark.

Sreča tapetnika

Pred šestimi leti je kupil tapetnik Perry od tujca, ki je prihajal z otoka Wighta, sliko za dvajset šterlinov. Ne bi je bil kupil, če bi se mu prodajalec ne smilil, ki je potreboval nujno denarja za obolelo ženo. Izkazalo se je, da je slika naslikal znameniti slikar šestnajstega stoletja, Tintoretto. To sliko je sedaj tapetnik sam dal na dražbo in izdrazil zanjo 4300 šterlinov (400.000 lir).

Slednjič vendar le v rokah pravice

V Kišinevu na Romunskem so orožniki prijeli in zaprli Nuhem Adatzki-ja, capina-milijonarja, ki je bil načelnik dobro organizirane tatinske družbe. Čeprav je posedoval veliko premoženje, je živel revno, stanoval v pol podrti koči in se oblačil z umazanimi cunjami. Policija je ugotovila, da grede vse tatvine pri romunskih draguljarjih in zlatarjih njemu in njegovi tolpi na rovaš. Večkrat je bil Adatzki že zaprt, a vedno se mu je posrečilo priti iz zapora to pa radi velikih podkupnin. Vrednost nakradenih predmetov se ceni na sto milijonov lejev.

Boj za zadnji spis

Znameniti angleški pisatelj impresionističnih romanov George Moore leži bolan v neki londonski bolnišnici. Radi njegove šibkosti so morali zdravnik odložiti operacijo, ki naj bi mu rešila življenje. Bolnik si prizadeva, da bi končal svoje zadnje delo »Afrodita v Avlisu«. Samo še eno poglavje mu manjka in to narekuje svojemu tajniku z vso naglico, preden se izroči kirurški noži.

Učeni pastir

V Hallsbergu na Švedskem je umrl v hiralnici devetdesetletni Avgust Mattson. V mladih letih je bil mornar, nato je živel v svojem rojstnem kraju v hišici ob gozdu sam s svojimi kozami. Ta starček, ki je svoje dni obiskoval samo ljudsko šolo in o čigar ljubezni do narave in strahu pred ljudmi so krožile med ljudstvom najbolj čudne vesti, je znal več jezikov, je odkril s preprostimi instrumenti do tedaj še nepoznano zvezdo, je bil častni član Societe astronomique de France in je pisal temu učenemu društvu v francoskem jeziku razpravo o novi delitvi časa. Radi te razprave ga je povabil astronom Flammarion v Pariz. Toda stari Mattson je ostal doma. Ko so ga vprašali, zakaj ni šel, je odgovoril: »Saj nisem mogel radi svojih koz«.

Drugič na smrt obsojen

Ni dolgo od tega, ko je bil Edvard Hickman obsojen na smrt, ker je usmrtil dvanajstletno Marion Parker iz masčevanja, ker ga je bil njen oče radi njegove nepoštenosti vrget iz službe pri banki. Te dneve se je obsojeni Hickman zopet moral zagovarjati radi zločina, da je v

decembru l. 1926. umoril trgovca Thomasa. Tudi to pot je bil obtoženec obsojen na smrt.

Nemavna najdba

V Metz je izkopal neki kavalerijski stotnik na svojem vrtu iz globine dveh metrov sodček vina. Ta sodček ima romantično zgodovino. Bilo je v znamenitem vinskem letu 1811. Tedaj je bil lastnik tega vrta polkovnik Napoleonove garde Le Clerc. Ko se mu je rodila prva hči, je zakopal sodček z določbo, da se sodček izkopije ob poroki novorojenke. Toda hči je ostala vse svoje življenje neporočena, zato je ostal tudi sodček nedotaknjen. Komaj slučajno je prišel sodček zopet na dan. Vino je ohranilo v tej stoletni dobi svojo krasno rdečo barvo, toda okus se je bil popolnoma izpremenil, vino je bilo postalo — kis. Ker se torej hči ni poročila, se je tudi vino skisalo.

Od indijanske vasi do svetovnega mesta

Te dneve se je v New-Yorku položil temelj za muzej, ki naj kaže postanek in razvoj mesta New-Yorka iz male indijanske vasi do sedanjega večmilijonskega svetovnega mesta. V muzeju se bo videlo le to, kar je v tesni zvezi z razvojem New-Yorka. Predzgodovinske najdbe in podobno bodo torej izključene. V celi vrsti plastičnih slik se bo odigravala pred očmi opazovalca zgodovina mesta od najstarejših časov. Ob vходу novega muzeja bodo male sobe, v katerih eni bo točen posnetek nekdanje indijanske vasi, v drugi posnetek holandske naselbine New-Amsterdama, v tretji posnetek prve angleške naselbine in tako dalje, dokler ne zaključijo sedanji New-York s svojimi značilnimi mestnimi okraji to vrsto posnetkov. V posebnem oddelku bo odkazan prostor luki, radi katere se je povzdignil New-York do take veličine. Tu bodo plavalci po vodi mali parniki in male jadralnice. Muzej ima namen, pokazati sedanjemu rodu delo prejšnjih rodov. Gradnja muzeja bo stala dva milijona dolarjev, ki jih naberejo zasebniki. Posloplje bo zelo preprosto in se bo zdelo, da je kaka zasebna hiša iz začetka prejšnjega stoletja.

Avtomatična dela

Stroj je pričel nadvladovati človeka. Nadvlada, ki jo dobiva stroj polagoma nad človekom našega časa, je v resnici čudovita.

Oglejmo si eno izmed novih mehaničnih čudes. Izberimo si na pr. eno izmed najnovejših iznajdb.

Začnimo, recimo, z avtomatičnim fotografom modela 1927. Sedaj, ko obstoja ta čudovita iznajdba, nima več smisla, da obstoja človek-fotograf.

Zadostuje mala fotografska kabina, ki je zelo podobna telefoni, kamor stopimo včasih, ko nas prime muha, da bi komu telefonirali.

V tej kabini je cela vrsta mehaničnih priprav, ki v svoji celoti popolnoma nadomeščajo človeka kot fotografa.

Oseba, ki se hoče slikati, sede v notranjosti kabine, zavzame tragično ali resno pozo ali se nasmešne kakor za res in pristisne na mali gumb. Oni gumb, ki se zdi, da nima nobenega pomena, je v resnici vse. Avtomatično užge v malo sekundah magnezijevo svetilko, odtisne negativ, razvije ploščo in kopije. Osebi, ki se je slikala, ni treba drugega, kakor da vzame fotografije. Tudi plačilo slik je avtomatično. Najbolj žalostno pri vsem tem pa je to, da je treba že vnaprej plačati. Samo če vržemo v nalašč za to pripravljeno odprtino gotovo število drobiža, se kabina odpre in gumb se da pritisniti.

Drugo čudo, ki si ga hočemo ogledati, je avtomatični snailnik vlakov. To je neke vrste kratak predor ali tunel. Navadno predori mažejo vlak. Toda da ne je na svetu vse narobe. Predori, o katerih govorimo, pa snajžijo vlake na tako skrben način, da bi niti dvajset delavcev z najboljšo voljo ne moglo napraviti enakega dela.

Zidovje tega predora je napravljeno iz velikih avtomatičnih vrtečih se cilindrov. V notranjosti predora so potem velikanski šopi perja. Ko gre mimo umazan vlak, se začnejo cilindri vrteti in z njimi velikani

ski šopi perja. Vlak pride iz predora popolnoma osnažen.

Ko je vlak osnažen, stopi spet v službo in gre v resnične predore, da se na novo zamaže. Nato se pride osnažiti. To gre tako mo, kje bo to končalo. Morda bo.

Trejte čudo je ono, ob katerem se človeku kar zavrti v glavi. Obstoja namreč v stroju, ki dovoljuje vsakemu brivcu, pa naj bo magari najtrši topoglav, da ostrži avtomatično lasi.

Torej nič več onega nervoznega škripanja škarij.

Kakor vidimo, je avtomatičnost začela nadomeščati človeka tudi pri čiščenju glave.

Če bo šlo tako naprej, ne vemo, kje bo to konalo. Morda bo dočakali iznajdb stroja, ki bo pisal sam od sebe psihološki romane, ali pa električni ročaj, s pomočjo katerega se bomo naučili angleščine v petnajstih dneh.

L. M.

Kirgiška Švica

Mala avtonomna sovjetska republika Karakirgizija leži tam, kjer nosi veličastno gorovje Tianšan na svojih ogromnih skalah večer sneg in ledenike in od koder derejo reke Ču, Aksu in Kotart v dolino. Lep kos sveta, kjer hrani gorovje naravne krasote in ogromna bogastva kakor alkalice, jod in žveplo vsebuječe topli vrelci, zlati pesek, srebro, svinco, med in železo, premog, asbest, kamnite in gorske soli in nenadoma iz tal švigajoče slane izvirke. Nerazkriti tornišče za turiste in drzne lovce; tigri, panterji, medvedje, volkovi, lisice, kune podlasice, hermelini, divji prašiči so zastopani v velikem številu. Sveži, čisti gorski zrak in južni solnčni žarki povečajo čarobnost te dežele.

Kdor se napoti v gorovje, kamor vodi že iz pradobe uhojena steza, mora večkrat prebiti deroče rečice. Skozi ogromne igličaste gozde, čez močvirne ledenike vodi pot in le kratki klic divje gorske kure preseče od časa do časa veličastno tišino neskončne tajinstvene samote. Pot vodi više in više do pasu večnega snega in nenadoma stopi potnik na razglednišče, odkoder vidi vsa čudesa tega divnega gorskega sveta. Na desno in levo kakor skozi megleno kopreno uzre poti, ki vodijo v dolino Pišpek in na planoto Susamir, ledenike, blesteče se v solnčnem svitu, in snežne ravni, kopajoče se v zlatih žarkih.

Pot na planoto Susamir je prav tako veličastna in divna. Najrazličnejša flora obdaja človeka. Tu mora človek ozdraviti. Kakor hi tro stopi na omenjeno planoto, s vzhodi v njem vsa energija. V okrožju dveh sto kilometrov je zrak nasičen s oonom. Tu izdelujejo Kirgizi svoj najboljši kumis (kobilino mleko) in na solncu posušeno meso mladih konj.

Vsaka soteska, ki vodi do gorske prelaza, ima svoje lastne naravne krasote in bogastva. Odlikujejo se isigatinski gorki vrelci. Bolniki, ki se radi sklepnega revmatizma ne morejo gibati, ozdravijo popolnoma v tej kopeli.

Mineralne vode izvirajo kakih šest kilometrov od ruske gore Device, ki sliči v svojih obrih skoraj povsem gori Jungfrau v evropski Švici. V Karakolu so zdravilni vrelci s temperaturo 40 stopenj C.

Od Karakola se pride skozi dolino Cargalana do prelaza Santas. ki je menda najlepši prelaz na svetu, ves pokrit s smrekami in bori in bujnimi travami. Čeprav je tu že precejšnja višina, uspeva prav dobro tako živinoreja kakor čebelarstvo. So leta, ko da en sam panj šest do osem kilogramov medu.

Od prelaza Santas se vidi vsa dolina Cargalana in jezero Isikul, proti severu pa planota Karakarin, kjer se vrši vsako leto velik sejem. Sem pridejo iz okrožja več sto kilometrov domači nomadi s svojimi čredami in ruski kupci živine in najrazličnejših sirovin ter seveda tudi mnogi komedijanti.

Proti jugu vodi pot zopet skozi sotesko in čez prelaz, dokler se ne pride skozi strmo, temno, predor podobno sotesko do narinskih utrd. Od tu se pride ob reki Narin do doline Togus Turan, kjer so vrata za kupčije med rusko srednjo Azijo in Košgardnom.

Čez najvišji prelaz v Karakirgiziji, čez Kogart, se pride v Fergano in v Taškent. Tu se že začneja pokrajina, posejana vsa z bombažem.

Tamošnje reke so prebogat s postrvmi, v tamošnjih gorah se nahajajo soli v kristalih in cela ležišča medu takorekoč na površini zemlje.

Invendar v tej bogati deželi je bilo življenje Kirgizov težko. V svoji krasni domovini so trpeli večkrat lakoto, borili so se z revščino, boleznimi in popolno brezposlastnostjo. Kolonialna politika je potiskala domače prebivalstvo vedno bolj v gore.

Karakirgiško glavno mesto Pišpek je zvezala sedaj sovjetska vlada z Evropo z železnico. In ta železnica bo že v najbližji bodočnosti igrala zelo veliko in važno vlogo pri gospodarskem razvoju ne le Karakirgizije, marveč tudi sosednih, prav tako bogatih pokrajin, ki meje s centralnim Tianšanom.

Filmske tajnosti

Kadar začne projekcijski stroj brniti, kadar švigne tanek svetlobni žarek skozi temno dvorano, se prikažejo na platnu naši ljubljenci in nam igrajo žalostno ali šaljivo. Gledalci se kakor bi živeli, odlikujejo se s svojo umetnostjo in vzbujajo v nas čustvo, da se vse to v resnici dogaja pred nami. Resničnost je pa vsa drugačna. Mi poznamo filmske igralce le iz njihovih nastopov in le redko kdaj pride v časopisje kaka resnična in ne reklamna vest iz zasebnega življenja posameznih umetnikov.

Malokdaj vemo o ljudeh, kojih umetnost obdružujemo, kaj več kakor njihova imena in še ta so nepravna, umetniška imena.

Kdo bi n. pr. slutil, da je večno mladi in vedno vesel Harry Liedtke, čigar zapeljivi nasmešek se je prikrajdel že v marsikatero dekliško srce, oče dveh velikih sinov od osenma'stih in devetnajstih let?

Tom Mix, drzni jahač in spretni akrobat, je že prekoračil svoje štirideseto leto. On dobiva največjo plačo, ki se je sploh kdaj izplačala kakemu igralcu, in ta plača znaša 20 tisoč dolarjev na teden (360.000 lir).

Zanimivo življenje zaznamuje igralca Constance Talmadge. Ona je bila že dvakrat z enim in istim možem poročena in se da sedaj drugič ločiti od njega.

John Barrymore, ki dobiva na teden 10 tisoč dolarjev, je dosegel že pet in štirideseto leto. Charlie Chaplin ima štirideset let in dobiva vsak teden 15.000 dolarjev.

Douglas Fairbank, eden izmed najbolj priljubljenih filmskih igralcev, je dosegel že štiri in štirideseto leto in zasluži po 10.000 dolarjev na teden.

Liane Haid, Lia Mara in Xenia Desni so navduševalce, preden so prišle k filmu, občinstvo s svojimi nogami; bile so namreč plesalke.

Osem tisoč dolarjev dobiva resno-smešni Buster Keaton, na teden seveda. On spada bolj med mlajše, ker je pred kratkim obhajal svoj 32. rojstni dan. Lon Chaney, mojster v šminkanju, čigar »Notre Damski zvonar« ostane vsakemu v trajnem spominu, je pa deset let starejši od Keatona.

Harold Lloyd, ki je v življenju resen družinski oče, je dosegel štiri in trideseto leto. Roman Novaro ima komaj osem in dvajset let. Naj slede še John Gilbert s tridesetimi, Rihard Barthelmess z dva in tridesetimi in Milton Sils s tri in štiridesetimi leti.

Pri lepem spolu je zadeva seveda vsa drugačna. Igralke so mnogo, mnogo mlajše; nekatere ostajajo celo večno mlade. Baje — s prisego se ne dajo potrditi tle podatki — ima Dolores del Rio dva in dvajset, Greta Garbo eden in dvajset, Clara Bow devetnajst, Lavra la Plante tri in dvajset in Vilma Banky pet in dvajset let.

Med ženskimi igralkami zasluži Lillian Gish 10 tisoč dolarjev na teden. Druge niso bogve koliko na slabšem.

O razmerah v Hollywoodu, največjem filmskem mestu v Zedinjenih državah Sev. Amerike in vsega sveta, kjer se posnamljajo največji in najbolj znani svetovni filmi, je »Edinost« že večkrat pisala. Po najnovejši statistiki živi v Hollywoodu sedem sto in petdeset igralcev in igralk (brez statistik). Od teh sedem sto in petdesetih oseb pa je samo sto tako zvanih filmskih zvezd, ki zaslužijo na leto in skupno balno plačo približno 26 milijonov dolarjev (468 milijonov lir). Dve sto teh umetnikov je inozemcev, največ Nemcev in Ogrov, vsi drugi so Američani.

Zanimivo je še vedeti, da so se igralci skoraj brez izjeme priklopali z lastno močjo do tako visoke stopnje, medtem ko so igralke le ob strani svojega soigralca uspele.

Snohojka in njena nezdoda

Ko so se vračale nekatere družine po woodheadski ulici v Sheffieldu na Angleškem od neke predstave ponoči domov, so opazile, kako je ob robu strehe hodila neka ženska postava z zaprtimi očmi. Eden izmed družbe je spoznal v tej ženski Louiso Smith-ovo in jo tudi poklical. Kakor hitro se je snohojka (mesečnica) vzbudila, je že telebnila s strehe na ulico in si polomila obe nogi.

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA

PRIHODNI ODHODI

(razen sprememb)

V New-York

27. marca s/s ROMA
11. aprila s/s DUILIO
(iz Neapelja dan pozneje)

V Južno Ameriko

(iz Genove)

12. aprila (1) s/s AMERICA
3. maja s/s GIULIO CESARE
9. maja (2) s/s DUCA D'AOSTA
(1) 13. aprila iz Neapelja
(2) 8. maja iz Neapelja

V Srednjo Ameriko in Tih Ocean

(poštni iz Genove)

3. aprila s/s NAPOLI
26. aprila m/s VIRGILIO

V Avstralijo

17. maja s/s TAORMINA
(iz Livorna dan pozneje)

Pojasnila in vozni listki pri N. G. I. poštinski urad v Trstu, Via Mercato vecchio 1.

ZDRAVNIK

Dr Fran Gruden

ordinira v TRSTU

VIA S. LAZZARO 23, II. n.

(zraven kavarne Roma)

od 10. in pol predp. do 13

V NABREŽINI ordinira samo popoldne od 14 do 18 (na lastnem domu)

Dr. SARDOČ

ZODOZDRAVNIK

TRST

VIA S. LAZZARO 23, II.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejo poročitvom

uredjuje v lastni hiši

Via Torre bianca 19, I.

Telefon št. 25-67.

Sprejema navadne hranil. vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge na čekovni promet in jih obrestuje

po 4 %

Večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema »DINARJE« na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plačuje zavod sam. - Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. - Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (sale)

Uradne ure za stranke od 8:30 do 13 in od 16 do 18.

Ob nedeljah je urad zaprt.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

TELEFON 16-04. TELEFON 16-04.

registrirana zadruga z nemcenjem jamstvom

Via Milano št. 20, pridičje (vogal XXX ottobre)

Obrestuje hranilne vloge po 5 %

Večje vloge, vezane na odpoved, po dogovoru. - Trgovcem in obrtnikom otvarja tekoče tekočne račune. - Daje na obročni plačanje zavod sam.

Izvršuje nakazila pod ugodnimi pogoji